

[Jes Lunde]

700.000 voksne har i dag kun 7 års skolegang bag sig. Mange klarer sig fint med det, men der er også mange, der opdager, at det giver en kolossal risiko for at tabe i spillet om arbejdspladserne. Hvis vi ikke vil acceptere den stigende sociale sortering, det giver på arbejdsmarkedet, skal en meget stor del af de ufaglærte have et reelt og brugbart tilbud om en faglært uddannelse f.eks. efter den model, som SiD og Kvindeligt Arbejderforbund har udviklet i rapporten om en omvendt efg-uddannelse, hvor man starter med det praktiske og slutter med det teoretiske. Hertil kommer et øget behov for faglig efteruddannelse for andre grupper.

Det giver en opgave af kolossale dimensioner, og det er den, vi nu må tage på os. Den radikale gruppeformand, fru Marianne Jelved, har formuleret det sådan, at i dag er 2 pct. under faglig efteruddannelse og 10 pct. er arbejdsløse; de to tal skal byttes om i løbet af 2-5 år. Det synes vi i SF er en flot og stærk målsætning – det er måske lige før den er for ambitiøs til at være realistisk, men det vil jeg ikke kritisere Det Radikale Venstre for. Jeg vil tværtimod kvittere for de gode holdninger og foreslå, at SF og De Radikale sætter sig sammen for at lave en plan for, hvordan vi kommer længst muligt frem mod målet, når støvet engang har lagt sig efter slaget om denne finanslov, der jo også på det punkt gør for lidt ved problemerne.

Når Folketinget efter næste regeringsskifte får vedtaget denne uddannelsesindsats, er det realistisk at vurdere, at der stadig vil være en betydelig reserve af arbejdskraft, et overskud af mennesker, der gerne vil have et arbejde. Her er det SF's vision, at vi skal have en nedsettelse af arbejdstiden for dem, der ønsker det, og at resten af arbejdsløsheden skal fjernes ved, at den bliver frivillig. Det kan opnås ved at give en helt generel og bred ret til orlov for de beskæftigede. Eneste betingelse skal være, at man bytter plads og indkomst med en arbejdsløs for en tid. Ideen er enkel, den er gratis for samfundet, og den giver en bedre tilværelse både for den arbejdsløse, der får plads på arbejdsmarkedet, og den beskæftigede, der får en selvvalgt frihed. På den måde kan arbejdsløsheden eller arbejdsfriheden overføres til dem, der har lyst til at have den.

Vi fik taget lidt hul på det i forårets aktive-ringsforlig, men efter SF's opfattelse er det forkert at knytte så mange betingelser til ordningen. Vi har brug for, at mange vælger arbejdsfriheden i en afgrænset periode. Det giver flere mennesker mulighed for et godt liv, hvis de, der drømmer om en pause – hvad enten de vil passe deres børn, skrive digte eller tage til Himalaya – kan gøre det, mens de, der længes efter at komme i arbejde, kan komme til det. Jeg ved godt, at det er et mentalt spring for mange politikere at acceptere dette bytte, men SF håber, at et flertal snart for alvor er klar til det.

Hermed er vi tilbage ved udgangspunktet med Løgstrups påmindelse om det ansvar, vi har over for andre mennesker. For SF at se har Folketinget klare muligheder for at gøre noget alvorligt ved arbejdsløsheden og for at skabe et samfund med værdinormer og muligheder, der giver mange mennesker et bedre liv. Vores ønske er, at et flertal påtager sig det ansvar, og vi håber, at det bliver afspejlet i grundlaget for den næste regeringsdannelse.

Set på den baggrund er forslaget til finanslov for 1993 en lidt grå parentes. Vi skal jo have en finanslov for næste år, og når et flertal ikke vil vælte regeringen på denne side af nytår, var det logisk og ventet, at der ville blive indgået et forlig.

Det er ikke i nogen retning en særlig markant finanslov, der er kommet ud af det. Lad mig tage de gode nyheder først:

Et flertal – S, SF, De Radikale og CD – har markeret, at der ikke kunne blive tale om sociale nedskæringer, som regeringen gerne ville have det. Og et flertal gav også på et tidligt tidspunkt regeringen en klar besked om, at en finanslov, der strammede til og bevidst øgede arbejdsløsheden, sådan som regeringens udspil gjorde, var uantagelig. Finanslovens effekt er blevet flyttet fra et minus på 10.000 ledige til et plus på 10.000-20.000, og dermed rummer forliget kimen til et hårdt tiltrængt kursskifte.

SF blev som bekendt smidt ud af finanslovforhandlingerne, og derfor var vi afskåret fra at påvirke dem i sidste fase. Vi kan alligevel godt genkende flere forslag fra dengang, vi sad ved bordet, og vi vil selvfølgelig støtte fremrykningen af den offentlige investering på miljø- og byfornyelsesområdet, forbedringen af den kollektive trafik, udvidelsen af uddannelseskapa-